

Klasifikacija Problema vezanih za ljekove

V9.00

© 2003-2019 Pharmaceutical Care Network Europe Association

Ova klasifikacija se može slobodno koristiti u istraživanju i praksi farmaceutske zaštite, sve dok je udruženje PCNE informisano o upotrebi i rezultatima validacije. Klasifikacija je dostupna kao

Word i *PDF* dokument.

Kontakt: info@pcne.org

Ova klasifikacija treba da se navodi "PCNE klasifikacija V 9.0"

Uz neke adaptacije, ova verzija je kompatibilna sa verzijom 8.

Uvod

Tokom radne konferencije Evropske mreže za farmaceutsku zaštitu u januaru 1999. godine, osmišljena je klasifikaciona šema za probleme vezane za lijekove (DRP). Klasifikacija je dio ukupnog seta instrumenata. Ovaj set se sastoji od klasifikacione šeme, obrazaca za izvještavanje i slučajeva za obuku ili validaciju. Sistem klasifikacije se redovno validira i adaptira. Trenutna verzija je V9.0, koja je razvijena tokom ekspertske radionice u februaru 2019. godine. Ona je kompatibilna sa V8 (uz neke adaptacije), ali ne sa verzijama koje su starije od V8, jer je određen broj značajnih djelova izmjenjen.

Klasifikacija je namijenjena za upotrebu u istraživanju prirode, prevalence i incidence DRP, a upotrebljava se i kao procesni indikator u eksperimentalnim istraživanjima ishoda farmaceutske zaštite. Takođe je namenjena da pomogne zdravstvenim radnicima da dokumentuju informacije o DRP tokom procesa pružanja farmaceutske zaštite. U ovoj klasifikaciji se za lijek koristi engleska riječ “*drug*”, gdje bi drugi mogli za riječ lijek koristiti riječ “*medicine*”.

Hijerarhijska klasifikacija se zasniva na sličnim radovima u ovoj oblasti, ali se razlikuje od postojećih sistema jer odvaja probleme od uzroka. Eksperti za kvalitet će primijetiti da većinu navedenih uzroka drugi često nazivaju „medicinske greške“.

Sledeća zvanična definicija PCNE-DRP je osnova za ovu klasifikaciju:

Problem vezan za lijekove je događaj ili okolnost koja uključuje terapiju lijekovima koja stvarno ili potencijalno ometa željene zdravstvene ishode.

Osnovna klasifikacija sada ima 3 primarna domena za probleme, 9 primarnih domena za uzroke i 5 primarnih domena za intervencije.

Međutim, na detaljnijem nivou za probleme postoji 7 grupisanih poddomena, 43 poddomena u podgrupama uzroka, 17 grupisanih poddomena za intervencije, kao i 10 poddomena za prihvatanje intervencije. Ovi poddomeni se mogu smatrati objašnjavajućim za glavne domene.

Godine 2003. dodata je skala koja ukazuje da li je ili u kojoj mjeri problem riješen, koja sadrži 4 primarna domena i 7 poddomena.

J.W.Foppe van Mil/ Nejc Horvat / Tommy Westerlund
Zuidlaren, Jun 2019

Prevod: Ivana Ilickovic 15-7-2019

Osnovna klasifikacija

	Šifra V9.0	Primarni domeni
Problemi (uključujući potencijalne)	P1	Djelotvornost liječenja Postoji (potencijalni) problem sa (nedostatkom) efekta farmakoterapije.
	P2	Bezbjednost liječenja Pacijent pati, ili može da pati zbog neželjenog događaja
	P3	Ostalo
Uzroci (uključujući moguće uzroke potencijalnih problema)	C1	Izbor lijeka Uzrok DRP može biti povezan sa izborom lijeka
	C2	Oblik lijeka Uzrok DRP je povezan sa izborom oblika leka
	C3	Izbor doze Uzrok DRP može biti povezan sa izborom načina doziranja
	C4	Trajanje liječenja Uzrok DRP je povezan sa trajanjem liječenja
	C5	Izdavanje lijekova Uzrok DRP-a može biti povezan sa logistikom procesa propisivanja i izdavanja
	C6	Proces upotrebe lijeka Uzrok DRP-a je povezan sa načinom na koji pacijentu lijek primjenjen od strane zdravstvenog radnika ili njegovatelja, uprkos odgovarajućim uputstvima (označavanju)
	C7	Pacijent Uzrok DRP-a može biti povezan sa pacijentom i njegovim ponašanjem (namjerno ili ne-namjerno)
	C8	Upućivanje (transfer) pacijenta Uzrok DRP-a može biti vezan za transfer pacijenata između primarne, sekundarne i tercijarne zaštite, ili transfer u okviru jedne zdravstvene ustanove.
Planirana intervencija	I0	Bez intervencije
	I1	Nivo propisivača
	I2	Nivo pacijenta
	I3	Nivo lijeka
	I4	Ostalo
Prihvatanje intervencije	A1	Prihvaćena intervencija
	A2	Intervencija nije prihvaćena
	A3	Other
Status DRP	O0	Status problema nepoznat
	O1	Problem riješen
	O2	Problem djelimično riješen
	O3	Problem nije riješen

Problemi

Primarni Domen	Šifra V9.0	Problem
1. Djelotvornost liječenja Postoji (potencijalni) problem sa (nedostatkom) dejstvom farmakoterapije	P1.1	Izostanak djelovanja lijeka
	P1.2	Djelovanje lijeka nije optimalno
	P1.3	Neliječeni simptomi ili indikacija
2. Bezbjednost liječenja Pacijent pati, ili može da pati zbog neželjenog događaja. <i>N.B. Ukoliko nema specifičnog uzroka, preskočiti kodiranje uzroka.</i>	P2.1	(Moguća) pojava neželjenog događaja
3. Ostalo	P3.1	Problem sa odnosom trošak-efektivnost liječenja
	P3.2	Nepotreban lijek
	P3.3	<i>Nejasan problem/žalba. Potrebna dodatna objašnjenja (molimo koristie samo kao izlaz)</i>

Potencijalni Problem

Ispoljeni Problem

Uzroci (uključujući moguće uzroke potencijalnih problema)

[N.B. Jedan problem može imati više uzroka]

	Primarni domen	Šifra V9.0	Uzrok		
Propisivanje I izbor lijeka	1. Izbor lijeka Uzrok (potencijalnog) DRP je povezan sa izborom lijeka (od strane pacijenta ili zdravstvenog radnika)	C1.1	Neodgovarajući lijek, prema smjenicama/protokolima		
		C1.2	Lijek nije odgovarajući, (navodi se u smjenicama, ali je kontraindikovano)		
		C1.3	Nema indikacije za lijek		
		C1.4	Neodgovarajuća kombinacija lijekova, ili lijekova I biljnih preparata, ili lijekova I dodataka ishrani		
Propisivanje I izbor lijeka	2. Oblik lijeka Uzrok DRP je povezan sa izborm (farmaceutskog) oblika lijeka	C1.5	Neodgovarajuće ponavljanje terapijskih grupa ili aktivnih supstanci		
		C1.6	Bez lijeka ili terapija lijekovima nije kompletna, uprkos postojećoj indikaciji		
		C1.7	Propisano previše lijekova za indikaciju		
		C2.1	Neodgovarajući (farmaceutski) oblik lijeka (za ovog pacijenta)		
Propisivanje I izbor lijeka	3. Izbor doze Uzrok DRP je povezan sa izborom doze ili rasporeda doziranja	C3.1	Preniska doza lijeka		
		C3.2	Previsoka doza lijeka		
		C3.3	Primjena lijeka nije dovoljno česta		
		C3.4	Primjena lijeka prečesta		
Propisivanje I izbor lijeka	4. Trajanje liječenja Uzrok DRP je povezan sa trajanjem liječenja	C3.5	Instrukcije o vremenu doziranja pogrešne, nejasne ili izostale		
		C4.1	Liječenje prekratko		
		C4.2	Liječenje predugo		
		Izdavanje	5. Izdavanje lijeka Uzrok DRP je povezan sa logistikom procesa propisivanja I izdavanja	C4.1	Liječenje prekratko
C4.2	Liječenje predugo				
C5.1	Propisani lijek nije dostupan				
C5.2	Neophodne informacije nisu dostavljene				
Izdavanje	5. Izdavanje lijeka Uzrok DRP je povezan sa logistikom procesa propisivanja I izdavanja	C5.3	Preporučeno pogrešno lijek, jačina ili doziranje (bez recepta -OTC)		
		C5.4	Izdat pogrešan lijek ili pogrešna jačina lijeka		
		Prmjena	6. Proces primjene lijeka Uzrok DRP je povezan sa načinom na koji pacijent prima lijek od strane zdravstvenog radnika ili njegovatelja, uprkos pravilnim instrukcijama za upotrebu (označavanje/lista)	C6.1	Neodgovarajuće vrijeme primjene ili raspored doziranja
				C6.2	Nedovoljna primjena lijeka
C6.3	Lijek prekomjerno primjenjivan				
C6.4	Lijek nije primjenjen uopšte				
Prmjena	7. Uzrok povezan sa pacijentom Uzrok DRP-a je povezan sa pacijentom i njegovim ponašanjem (namjernim ili ne-namjernim)	C6.5	Primjenjen pogrešan lijek		
		C6.6	Način (put) primjene lijeka pogrešan		
		C7.1	Pacijent upotrebljava /dobija manje lijeka nego što je propisano ili uopšte ne uzima lijek		
		C7.2	Pacijent upotrebljava / dobija više lijeka nego što je propisano		
Prmjena	7. Uzrok povezan sa pacijentom Uzrok DRP-a je povezan sa pacijentom i njegovim ponašanjem (namjernim ili ne-namjernim)	C7.3	Pacijent zloupotrebljava lijek (nepropisna prekomjerna upotreba)		
		C7.4	Pacijent uzima nepotreban lijek		
		C7.5	Pacijent uzima hranu koja je u interakciji sa lijekom		
		C7.6	Pacijent neprikladno čuva/skladišti lijek		

		C7.7	Neodgovarajuće vrijeme upotrebe ili intervali doziranja
		C7.8	Pacijent upotrebljava/primjenjuje lijek na pogrešan način
		C7.9	Pacijent koji nije u stanju da uzima lijek/oblik prema uputstvu
		C7.10	Pacijent nije u stanju da pravilno razumije uputstva
Nepovezanost	8. Uzrok povezan sa transferom pacijenta Uzrok DRP Može biti povezan sa transferom pacijanta između primarne, sekundarne i tercijarne zaštite, ili transferom u okviru iste ustanove.	C8.1	Nema provjere lijekova prilikom transfera pacijenta.
		C8.2	Nije dostupna ažurirana lista lijekova.
		C8.3	Nepotpuna ili nedostaje informacija o lijekovima u otpusnoj listi/izvještaju koji prati transfer
		C8.4	Nedovoljne kliničke informacije o pacijentu.
		C8.5	Pacijent nije dobio potrebne lijekove na otpustu iz bolnice ili klinike.
	9. Ostalo	C9.1	Nema ili neadekvatno praćenje ishoda (uključujući TDM)
		C9.2	Drugi uzrok; navesti
		C9.3	Nema očiglednog uzroka

Planirana intervencija

N.B. Jedan problem može zahtijevati više intervencija

Primarni domen	Šifra V9.0	Intervencija
Bez intervencije	I0.1	Bez intervencije
1. Nivo propisivača	I1.1	Propisivač je samo informisan
	I1.2	Informacija tražena od propisivača
	I1.3	Predložena intervencija propisivaču
	I1.4	Intervencija razmotrena sa propisivačem
2. Nivo pacijenta	I2.1	Savjetovanje pacijenta (u vezi lijeka)
	I2.2	Pružena (samo) pisana informacija
	I2.3	Pacijent upućen propisivaču
	I2.4	Razgovor sa članom porodice/njegovateljem
3. Nivo lijeka	I3.1	Lijek zamijenjen sa ...
	I3.2	Doza promijenjena na ...
	I3.3	Oblik zamjenjen sa ...
	I3.4	Instrukcije za upotrebu promjenjene na sledeći način ...
	I3.5	Lijek obustavljen ili isključen
	I3.6	Uveden lijek
4. Ostale intervencije ili aktivnosti	I4.1	Ostale intervencije (navesti)
	I4.2	Neželjen događaj prijavljen nadležnom organu

Prihvatanje predložene intervencije

N.B. Označiti jedan status prihvatljivosti po predloženoj intervenciji

Primarni domen	Šifra 9.0	Implementacija
1. Intervencija prihvaćena (od strane propisivača ili pacijenta)	A1.1	Intervencija prihvaćena i u potpunosti implementirana
	A1.2	Intervencija prihvaćena, djelimično implementirana
	A1.3	Intervencija prihvaćena, ali nije implementirana
	A1.4	Intervencija prihvaćena, implementacija nepoznata
2. Intervencija nije prihvaćena (od strane propisivača ili pacijenta)	A2.1	Intervencija nije prihvaćena: nije izvodljivo
	A2.2	Intervencija nije prihvaćena: nema dogovora
	A2.3	Intervencija nije prihvaćena: drugi razlog (navesti)
	A2.4	Intervencija nije prihvaćena: nepoznati razlog
3. Ostalo (nema podataka o prihvatanju)	A3.1	Predložena intervencija, prihvatanje nepoznato
	A3.2	Intervencija nije predložena

Status DRP

N.B. Ovaj domen domen prikazuje ishod intervencije. Jedan problem (ili kombinacija intervencija) može dovesti samo do jednog nivoa rješavanja problema

Primarni domen	Šifra V9.0	Ishod intervencije
0. Nepoznato	O0.1	Status problema nepoznat
1. Riješeno	O1.1	Problem je potpuno riješen
2. Djelimično riješeno	O2.1	Problem je djelimično riješen
3. Nije riješeno	O3.1	Problem nije riješen, nedostatak saradnje pacijenta
	O3.2	Problem nije riješen, nedostatak saradnje propisivača
	O3.3	Problem nije riješen, intervencija nije efikasna
	O3.4	Nema potrebe za rješavanjem problema

Klasifikacija Problema vezanih za ljekove

Pomoć

V9.0

© 2003-2019 Pharmaceutical Care Network Europe Association

Ova klasifikacija se može slobodno koristiti u istraživanju i praksi farmaceutske zaštite, sve dok je udruženje PCNE informisano o upotrebi i rezultatima validacije. Klasifikacija je dostupna kao Word i PDF dokument.

Kontakt: info@pcne.org

Ova klasifikacija treba da se navodi "PCNE klasifikacija V 9.0"

Uz neke adaptacije, ova verzija je kompatibilna sa verzijom 8.

Pronalaženje ili selekcija kodova u PCNE klasifikaciji

Problem vezan za lijekove je događaj ili okolnost koja uključuje terapiju lijekovima koja stvarno ili potencijalno ometa željene zdravstvene ishode.

Za upotrebu PCNE klasifikacije važno je odvojiti stvarni (ili potencijalni) problem (koji utiče ili će uticati na ishod) od njegovog uzroka. Često problemi vezani za lijekove (DRP) su uzrokovani određenom vrstom greške, npr. greške u propisivanju ili upotrebi lijeka ili greške u prilikom primjene. Ali, moguće je i da postoji problem, a da ne postoji greška. Takođe, greška u liječenju ne mora nužno da dovede do problema vezanih za lijekove, moguće je da nema problema ili problem nije ispoljen. Uzrok je obično ponašanje koje je prouzrokovalo (ili će prouzrokovati) problem, a najčešće je to greška u medikaciji. Uzrok ili kombinacija uzroka i određenog problema, zajedno, obično će dovesti do jedne ili više intervencija.

Klasifikacija se može koristiti na dva načina, u zavisnosti od nivoa potrebnih informacija.

Ako se koriste samo glavni domeni, generalno postoji dovoljno informacija za istraživačke svrhe. Ako se sistem koristi za dokumentovanje aktivnosti farmaceutske zaštite u praksi, poddomeni mogu biti korisni.

N.B. U kontekstu ove klasifikacije, engleska riječ 'drug' je ekvivalentna engleskoj riječi "medicine", a obje se prevode kao lijek.

Odjeljak koji se odnosi na *probleme*

U osnovi, problem se definiše kao "očekivani ili neočekivani događaj ili okolnost koja jeste ili je moguće pogrešna u terapiji lijekovima". (P-šifre)

U odjeljku problema postoje 3 glavna domena. Sljedeći opisi mogu pomoći u pronalaženju pravog domena problema:

Klinički efekat terapije lijekom nije onakav kakav se očekuje ili nema liječenja	Vidjeti P1
Pacijent pati od ADR-a u preporučenoj dozi ili od toksične reakcije	Vidjeti P2
Ništa se ne čini pogrešnim u tretmanu, ali postoji problem prilikom upotrebe lijekova	Vidjeti P3

Odjeljak uzroka

Svaki (potencijalni) problem ima neki uzrok. Uzrok je radnja (ili nedostatak radnje) koja vodi do pojave potencijalnog ili stvarnog problema. Može da postoji više (potencijalnih) uzroka problema. (C-šifre)

Uzrok DRP je povezan sa izborom lijeka	Vidjeti C1
Uzrok DRP je povezan sa izborom oblika lijeka	Vidjeti C2
Uzrok DRP je povezan sa izborom doze ili rasporeda doziranja	Vidjeti C3
Uzrok DRP je povezan sa trajanjem terapije	Vidjeti C4
Uzrok DRP-a je povezan sa logistikom procesa propisivanja ili izdavanja	Vidjeti C5
Uzrok DRP-a je povezan sa načinom na koji pacijent dobija lijek koji je administrirao zdravstveni radnik ili njegovatelj, uprkos pravilnim uputstvima za doziranje (na etiketi). (uglavnom za bolničku primjenu ili kućnu njegu)	Vidjeti C6
Uzrok DRP-a je vezan za ličnost ili ponašanje pacijenta	Vidjeti C7

Ostalo	Vidjeti C8
--------	-------------------

Odjeljak planirane intervencije

Problem će obično dovesti do toga da jedna ili više intervencija ispravi uzrok problema. (I-šifra)

Nema ili ne može biti intervencije	Vidjeti I0
Intervencija preko propisivača	Vidjeti I1
Intervencija preko pacijenta, njegovog staratelja ili rođaka	Vidjeti I2
Intervencija direktnom promjenom lijeka ili promjenom u upotrebi lijeka	Vidjeti I3
Druge intervencije	Vidjeti I4

Nivo prihvatanja predložene intervencije

U ovom odeljku možete navesti da li je prihvaćena intervencija koja je predložena pacijentu ili propisivaču

Prihvaćena intervencija (od strane propisivača ili pacijenta)	Vidjeti A1
Intervencija nije prihvaćena (od propisivača ili od pacijenta)	Vidjeti A2
Nisu predložene intervencije ili prihvatljivost nije poznata (nema informacija)	Vidjeti A3

Status DRP

Prethodno nazvan Ishod, ovaj odjeljak se može koristiti za dokumentovanje problema ako je problem riješen. Za svrhe procjene poželjno je naznačiti da li je problem riješen specifičnom intervencijom (I-šifra), koja ili nije, ili je djelimično ili je u potpunosti prihvaćena od strane ljekara I pacijenta (šifra A).

Problem potpuno riješen	Vidjeti O1
Problem djelimično riješen	Vidjeti O2
Problem nije riješen	Vidjeti O3